

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
ในยุค VUCA WORLD*

FACTORS INFLUENCING THE SUCCESS OF SCHOOL ADMINISTRATION
IN THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, RAYONG 1
IN THE VUCA ERA

นันทวัฒน์ บุญไธสง¹, สุเมธ งามกนก² และ ปุณณิษฐา มาเชก³
Nuntawat Boontaisong¹, Sumet Ngamkanok² and Punniththa Mrazek³
¹⁻³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

¹⁻³Faculty of Education, Burapha University, Thailand

Corresponding Author's Email: 66920264@go.buu.ac.th

วันที่รับบทความ : 15 ธันวาคม 2568; วันแก้ไขบทความ 23 ธันวาคม 2568; วันตอบรับบทความ : 25 ธันวาคม 2568

Received 15 December 2025; Revised 23 December 2025; Accepted 25 December 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการบริหารสถานศึกษา

Citation:

* นันทวัฒน์ บุญไธสง, สุเมธ งามกนก และ ปุณณิษฐา มาเชก. (2569). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ในยุค VUCA WORLD.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(1), 488-502.

Nuntawat Boontaisong, Sumet Ngamkanok and Punniththa Mrazek. (2026). Factors Influencing The Success Of School Administration In The Primary Educational Service Area Office, Rayong 1 In The Vuca Era.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(1), 488-502.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ในยุค VUCA World การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 2,311 คน กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 331 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นความเป็นพลเมืองโลกนักเรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง งานวิจัยนี้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ในยุค VUCA World โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา 2) ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารและสนับสนุน และด้านการพัฒนาบุคลากร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับต่ำ 4) ปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา เรียงลำดับตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปร สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ได้คิดเป็น ร้อยละ 91.40

คำสำคัญ: การบริหาร, ปัจจัยที่ความสำเร็จ, VUCA WORLD

Abstract

The objectives of this research were to: examine the levels of factors related to school administrators, teachers and educational personnel, and school administration that affect the success of school management; investigate the level of success in school management; study the relationships between factors related to school administrators, teachers and educational personnel, and school administration and the success of school management; and develop a predictive equation for the success of school management of schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 in the VUCA World. This study employed a quantitative research design. The population consisted of 2,311 teachers and educational personnel working in schools under the Rayong Primary Educational Service Area Office 1 in the 2024 academic year. The sample comprised 331 participants selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire measuring factors affecting the success of school management. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and multiple regression analysis. The findings revealed that: the overall level of factors affecting the success of school management was at a high level. When ranked by mean scores from highest to lowest, they were factors related to school administrators, teachers and educational personnel, and school administration, respectively; the overall level of success in school management was also at a high level. When ranked from highest to lowest, the dimensions were student quality development, school administration, administrative and support management, and personnel development; the relationship between factors related to school administrators and the success of school management was at a moderate level, whereas the relationships between factors related to teachers and educational personnel and factors related to school administration with the success of school management were at a low level; and the factors with

predictive power for the success of school management were school administration factors and factors related to teachers and educational personnel. These two variables jointly predicted the success of school management at 91.40 percent.

Keywords: Administration, Factors Influencing The Success, Vuca World

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความซับซ้อนและความไม่แน่นอนที่เพิ่มมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล แนวโน้มเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน และโครงสร้างทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ล้วนส่งผลกระทบต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา แนวคิด VUCA World จึงได้ถูกนำมาใช้อธิบายถึงลักษณะของสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) (Bennett & Lemoine, 2020) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการรับมือกับความท้าทายเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพ

VUCA World ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้ และต้องตัดสินใจภายใต้บริบทที่ซับซ้อน ความผันผวนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ เช่น การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยเพื่อรองรับแนวโน้มดิจิทัล หรือการเปลี่ยนแปลงงบประมาณสถานศึกษาตามนโยบายภาครัฐ (Pashardis & Johansson, 2020) นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนส่งผลให้การวางแผนระยะยาวของสถานศึกษามีความท้าทายมากขึ้น เช่น ในช่วงการระบาดของโรค Covid-19 ที่ทำให้สถานศึกษาต้องเร่งปรับใช้ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ (Dhawan, 2020) อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับความซับซ้อนของโครงสร้างองค์กรและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายด้าน เช่น การบริหารทรัพยากรบุคคล ความร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์เชิงลึก เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างราบรื่น (Harari, 2021) นอกจากนี้ ความคลุมเครือของ

แนวทางนโยบายยังเป็นปัจจัยที่สร้างความท้าทาย เนื่องจากบางนโยบายยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่แน่ชัด หรืออาจต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถในการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Karp & Helgo, 2022)

จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาของหลายโรงเรียนในสังกัด ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์และแนวทางที่ชัดเจน ไม่มีเป้าหมาย หรือทิศทางที่แน่นอน ส่งผลให้ขาดแผนพัฒนาโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพไม่สามารถสื่อสารแนวทางและนโยบายให้ครูและบุคลากรเข้าใจตรงกันได้ ทำให้เกิดความขัดแย้งและการทำงานที่ไม่เป็นระบบ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและแนวคิดทางการศึกษาใหม่ ๆ ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาที่ไม่ถ่วงถึง ความกดดันจากนโยบายที่เปลี่ยนแปลงบ่อย อาจทำให้ครูรู้สึกหมดกำลังใจ และไม่ทุ่มเทกับงานสอนอย่างเต็มที่ ความไม่เป็นเอกภาพระหว่างครูและบุคลากรหรือระหว่างครูกับผู้บริหาร อาจส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการทำงานและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโรงเรียน

จากแนวโน้มของ VUCA World ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องสามารถปรับตัว พัฒนาเทคโนโลยี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาให้เติบโตอย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับบริบทของโลกยุคใหม่ และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในยุค VUCA World

2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในยุค VUCA World

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัย ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในยุค VUCA World

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในยุค VUCA World

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในยุค VUCA World

2. มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในยุค VUCA World

3. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในยุค VUCA World ได้

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดเกี่ยวกับ VUCA World

VUCA ถูกใช้ครั้งแรกในปี 1985 โดย Warren Bennis และ Burt Nanus ซึ่งเป็นนักเศรษฐศาสตร์และศาสตราจารย์มหาวิทยาลัย จากผลงาน ที่ชื่อว่า “Leaders. The Strategies For Taking Charge” คำว่า VUCA ถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายความท้าทายที่เกิดขึ้นกับการจัดการ และการนำทางโดยปัจจัยภายนอกต่าง ๆ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการนำ ทางภายในองค์กร

Bennis, W., & Nanus, B.1985) แนวคิด VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) เป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายภาวะแวดล้อมที่ไม่แน่นอนและซับซ้อน ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการทั้งในองค์กรและสถานศึกษาในยุค ปัจจุบัน คำว่า “Volatility” หมายถึง ความผันผวนและความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของ สถานการณ์ “Uncertainty” หมายถึง ความไม่แน่นอนในการทำคาดการณ์และตัดสินใจ “Complexity” หมายถึง ความซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับระบบและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกัน และ “Ambiguity” หมายถึง ความกำกวมที่เกี่ยวข้องกับความหมายและการตีความของข้อมูล Bennett & Lemoine, 2014) การบริหารจัดการทางการศึกษาในสภาวะ VUCA จะต้อง เผชิญกับความท้าทายที่มากมาย ตัวอย่างผลกระทบต่อการศึกษาในแต่ละด้านของ VUCA มี ดังนี้ 1. Volatility (ความผันผวน) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยี นโยบายการศึกษา หรือแม้แต่ความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้หลักสูตรการศึกษาต้อง ปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วเพื่อตอบสนอง 2. Uncertainty (ความไม่แน่นอน) ความยากในการคาดการณ์และกำหนดเทรนด์ของ เทคโนโลยีในอนาคต เช่น อาชีพใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอาจยังไม่ชัดเจน ทำให้การสร้าง หลักสูตรที่เหมาะสมท้าทาย 3. Complexity (ความซับซ้อน) การปรับปรุงระบบการศึกษาให้ทันสมัย มีหลากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ทรัพยากร นโยบาย สถานภาพ เศรษฐกิจ 4. Ambiguity (ความคลุมเครือ) ในการประเมินผลลัพธ์การศึกษา เช่น ความสำเร็จของนักเรียน ความคลุมเครือส่งผลให้มีความยากในการวัดและประเมินผลลัพธ์

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุค VUCA World สามารถสรุปได้ว่า ความสำเร็จของโรงเรียนเกิดจากการทำงานประสานกันของสามปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา ซึ่งแต่ละปัจจัยมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพขององค์กรในภาพรวม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 2,311 คน กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน รวมทั้งหมด 114 โรงเรียน ต่อจากนั้นใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดของ

โรงเรียนตามสัดส่วนรวมทั้งหมด 331 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 608-611)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม ดังนี้ 1) ศึกษาทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุค VUCA World รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 2) ตรวจสอบและปรับปรุงแบบสอบถาม 3) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา 4) การทดลองใช้แบบสอบถามและการวิเคราะห์คุณภาพข้อคำถาม 5) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย 6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย ก่อนจัดทำฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) ขออนุญาตจากฝ่ายบัณฑิตศึกษา ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย 2) การแจกจ่ายแบบสอบถาม โดยใช้ 2 ช่องทาง ได้แก่ Google forms โดยแจกจ่ายลิงก์ หรือ QR Code และการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง 3) การตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล 4) การนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย โดยแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับของปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในยุค VUCA World โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 3) ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา ตามลำดับ มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ 2) ด้านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และด้านการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ

2. ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู 2) ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู และ 3) ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ตามลำดับ

3. ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ด้านวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาของครู และ 2) ด้านประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากร ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการบริหารสถานศึกษา 3) ด้านการบริหารและสนับสนุน และ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

1. ระดับความสำเร็จด้านการบริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) โรงเรียนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 2) โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการบริหาร และ 3) การวางแผนและกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนมีความชัดเจน และสอดคล้องกับบริบท

2. ระดับความสำเร็จด้านการบริหารและสนับสนุนในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ 2) การบริหารสนับสนุนช่วยลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอนของครู และ 3) โรงเรียนมีระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้ครูและนักเรียนอย่างทั่วถึง

3. ระดับความสำเร็จด้านการพัฒนาบุคลากรในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) โรงเรียนมีระบบการติดตามการพัฒนาทักษะ ความรู้ของครูอย่างต่อเนื่องและชัดเจน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีในสถานศึกษา 2) โรงเรียนสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและนโยบายทางการศึกษาที่เหมาะสม และ 3) โรงเรียนส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือกิจกรรมพัฒนาทักษะ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงาน

4. ระดับความสำเร็จด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ 1) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน และ 3) นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะชีวิต และความสามารถในการปรับตัว เพื่อเผชิญความเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 สร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในยุค VUCA World พบว่า ผลการสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา จากปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ในยุค VUCA World เรียงลำดับตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปร สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาได้คิดเป็นร้อยละ 91.40

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อตรวจสอบลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในลำดับแรก รองลงมา คือ ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา ตามลำดับ ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนว่า บทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญสูงสุดในการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และขับเคลื่อนกลไกสำคัญของโรงเรียนให้สามารถรับมือกับความท้าทายในยุค VUCA World ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นงุท บันพุ่มโพธิ (2561) ซึ่งศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 และพบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครูและระบบการจัดการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และล้วนส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะบทบาทของผู้บริหารที่ต้องมีภาวะผู้นำและความสามารถในการสนับสนุนครูอย่างเป็นระบบ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารและสนับสนุน และด้านการพัฒนาบุคลากร ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญสูงสุดกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในฐานะเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิไลพร เตชะ (2565) ที่พบว่า การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายหลักของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับการสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทั้ง 3 มีบทบาทร่วมกันในการสนับสนุนประสิทธิผลของสถานศึกษา แต่ยังไม่ใช่ปัจจัยที่ส่งผลสูงสุดเพียงลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อีระ รุญเจริญ (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับมาก แต่ต้องอาศัยการสนับสนุนจากครูและระบบบริหารเพื่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุด ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษามากที่สุด โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จในการ

บริหารสถานศึกษาได้สูงถึง ร้อยละ 91.40 ซึ่งถือเป็นระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาเกิดจากความพร้อมของระบบบริหารจัดการภายใน ควบคู่กับศักยภาพของครู และบุคลากร สอดคล้องกับ นงนุกร บันพุ่มโพธิ (2561) และ ชลธิชา สุทธิหลวง (2562) ซึ่งมีผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก พบในทิศทางเดียวกันว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการทำงานและวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ลำดับรองลงมา แสดงถึงบทบาทสำคัญของครูในฐานะผู้ขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ ครูที่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพ ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน และมีความพึงพอใจในการทำงาน จะสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของสถานศึกษาในระดับมาก จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ และทักษะการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านการจัดอบรม การนิเทศภายใน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน 2) ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา แม้ค่าเฉลี่ยโดยรวมจะอยู่ในระดับมาก แต่ความสัมพันธ์ที่พบกับความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนว่า ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาเพิ่มเติม โดยควรเน้นการพัฒนาวิชาชีพครูที่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน การเสริมแรงจูงใจในการทำงาน และการดูแลความพึงพอใจของครูอย่างเหมาะสม 3) ปัจจัยด้านการบริหารสถานศึกษา แม้ผลการวิจัยแสดงว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน แต่ประสิทธิภาพของระบบสนับสนุนและการจัดการทรัพยากรยังมีอิทธิพลต่อความสำเร็จไม่สูงนัก จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากร ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) เมื่อพิจารณาผลการสร้างโมเดลพยากรณ์ พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูง ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กร สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ความพึงพอใจในการทำงานของครู การได้รับการสนับสนุนทางสังคม และวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของสถานศึกษาใน

ระดับสูง จึงควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นกรอบกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) งานวิจัยครั้งต่อไปควรขยายพื้นที่ศึกษาครอบคลุมโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น หรือภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งจะช่วยให้เกิดข้อสรุปที่เปรียบเทียบได้ในเชิงพื้นที่ และสามารถนำเสนอแนวโน้มนโยบายบริหารสถานศึกษาในภาพรวมของประเทศได้แม่นยำยิ่งขึ้น 2) ควรพิจารณาศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่อาจมีบทบาทสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้แบบจำลองหรือกรอบการวิเคราะห์ที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น 3) เพื่อให้การอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ มีความลึกซึ้งและรอบด้านมากขึ้น ควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสาเหตุเบื้องต้นของผลการวิจัยได้ชัดเจน และนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีความแม่นยำและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- แคทรียา บุตรศรีผา. (2564). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จิรวัดณ์ อามุคคะ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2563). ผู้บริหารที่นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จบนวิถี. *วารสารมณีเชษฐาราม วัตจอมมณี*, 5(2), 192-193.
- นฏกร บันพุ่มโพธิ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(1), 81-96.

- นิตยา ชันเดช. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษา. ใน *การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด และ กัลยา วานิชย์บัญชา. (2566). *การวิจัยทางการศึกษาและสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2565). *แนวทางการพัฒนาครูยุค Next normal*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- Bennis, W., & Nanus, B. (1985). *Leaders: The strategies for taking charge*. New York: Harper & Row.
- Bennett, N. & Lemoine, G. J. (2014). What a Difference a Word Makes: Understanding Threats to Performance in a VUCA World. *Business Horizons*, 57, 311-317.
- Dhawan, S. (2020). Online learning: A panacea in the time of Covid-19 crisis. *Journal of Educational Technology Systems*, 49(1), 5-22.
- Harari, Y. (2021). The impact of AI on education management in the 21st century. *International Journal of Education and Development*, 47(2), 75-90.
- Karp, T., & Helgo, T. (2022). Leading in uncertainty: A strategic approach to school administration. *Leadership in Education*, 14(3), 201-217.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970) Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Pashiardis, P., & Johansson, O. (2020). Successful school leadership in times of change. *Journal of Educational Administration*, 58(4), 543-562.
- Reid, K., Hopkins, D., & Holly, P. (1988). *Towards the effective school: An introduction to school improvement*. Oxford: Basil Blackwell.
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.

U.S. Army War College. (1987). *Strategic leadership and the military*. Carlisle, Pennsylvania: U.S. Army War College.

OECD. (2022). *Education at a glance 2022*. Paris: OECD.